

Oponentský posudok habilitačnej práce

Mgr. art. Milan Kolena, ArtD.

CD – Pavol Krška: Rekviem pre dva zbory, sóla a organ

Mgr. art. Milan Kolena, ArtD. vo svojich materiáloch preukázal potrebnú pedagogickú prax s doložením najvýznamnejších absolventov a v rámci požiadaviek pre habilitáciu docentov sa preukázal prekročením požadovanej kvantifikácie kritérií v oblasti vedenia medzinárodných kurzov, v oblasti nahrávok CD, ako aj počtu koncertov v rámci umeleckej činnosti. Mimoriadne významná je aj jeho účasť na zahraničnej konferencii v SanktPetersburgu 2011 a jeho projekty v rámci Európskej únie. K jeho osobnosti ako dirigenta a pedagóga však patrí aj organizácia šiestich medzinárodných hudobných zborových festivalov, kde pôsobí ako umelecký riaditeľ.

Pre svoju habilitáciu si zvolil dielo Pavla Kršku- Rekviem pre dva zbory, sóla a organ. Sóla interpretovali Michaela Kušteková (soprán), Radka Mičová (alt), Juraj Hollý (tenor), Matúš Trávníček (bas), Mária Kolenová (organ) a Spevácky zbor Apollo.

Vo svojom komentári k tomuto dielu uvádza zaujímavosti, ktoré sa týkajú aj jeho iných diel ako Stabat Mater či TeDeum. Hľadá novú dimenziu zvukovosti a hudobného výrazu, keďže diela sú napísané v slovenskom jazyku. Hovorí o inom znení slovenského jazyka ako latinského.

Vo všeobecnosti diela Pavla Kršku sú plné duchovnosti, vytvárajú osobitý tvar zvukovosti a melodickosti. Prikláňam sa k názoru Milana Kolenu, že treba vysoko pozitívne hodnotiť počin autora, že tieto veľké témy ako Stabat Mater, Rekviem, TeDeum odznievajú v slovenskom jazyku. Milanovi Kolenovi sa na CD nahrávke podarilo vyjadriť skutočnú spiritualitu a hĺbavosť diela Rekviem. Keďže v partitúre nenájdeme presné tempové či dynamické označenia, ostáva interpretácia a duchovnosť výrazu na samotnom interpretovi, v tomto prípade dirigentovi. Podarilo sa mu vyjadriť vnútorný svet autora, duchovný hudobný svet plný intimity, čo napokon je aj prejavom osobnosti samotného autora.

K jednotlivým častiam:

1. Requiem

Začiatok zboru po vstupe organu zaznieva mimoriadne silno emotívne, precítene – „Odpočinutie večné daj zosnulým, Pane...“ Dirigent veľmi dobre pracuje s dynamikou a slovom „Pane“ – používa introvertný a extrovertný interpretačný princíp. Viac by som možno dbala na dôslednejšie spájanie fráz – na prepájanie textu v legate vo všetkých hlasoch, aby sme nepočuli nádychy v jednotlivých hlasoch samostatne. Veľmi silným emotívnym dojmom pôsobila záverečná recitácia zboru, ktorá skutočne evokovala modliaci sa ľud, keď kňaz prečíta modlitbu „Odpočinutie večné...“ a ľud ju mnohonásobne zopakuje až do stratena.

2. Kyrie

Chcela by som vyzdvihnúť veľmi citlivo volenú dynamiku sólových vstupov striedaných so zborovými prosbami „Pane, zmiluj sa“ a prekrásny citlivý zborový záver. Tiež by som súhlasila s Milanom Kolenom v rámci mäkkého nasadenia forte pri zvolaní „Kriste“, že na jednej strane treba, aby znelo veľmi intenzívne, ale na druhej strane nesmie toto zvolanie stratiť prosebný charakter.

3. Diesirae

Kontrastná, veľmi dramatická časť, kde by som možno skrátila posledné slabiky niektorých slov, ktoré sú v slovenčine prirodzene krátke, pretože to pôsobí neprirodzene. Vyzdvihla by som kvalitný

sopránový výstup „Hľadal si ma...“ a naopak, zase v zborovom závere by som odporúčala zmäkčiť ostrosť tenorovej skupiny.

4. Offertorium

Začiatok v basovom sóle mal v spodných polohách intonačné zaváhania. Inak celkovo táto časť pôsobila ako živá modlitba prosiaceho ľudu. Celkovo striedanie basového sóla a zboru pôsobilo expresívnym výrazom, stotožňujúcim sa s obsahom, čím sa vytvoril veľmi sugestívny prejav.

5. Sanctus

Vo výkrikoch slova „Svätý“ v začiatku tejto časti by sme mohli viac aplikovať dĺžeň samotného slova. Pôsobilo by to prirodzenejšie, lebo takto to vyznievalo hranato a ostro. Veľmi krásny bol vstup mužského zboru – vyrovnaný, vyvážený, zvukovo a farebne strhujúci. Pôsobivo vyznel aj duet sopránu s tenorom „Plné sú nebesia i zem tvojej slávy...“ s vrúcny výrazom, ďalej vygradovaný zborom v časti „Hosanna“.

6. Agnus Dei

Prosebne vystihnutá časť s pokojným, vrúcny začiatkom basového sóla a zboru a ďalej striedania sóla a zboru. Veľmi dobre volená dynamika, čo sa prejavovalo mäkkým nasadením v začiatkoch, kde neustále dominovala emócia výrazu bolesti. Ako píše Milan Kolena vo svojom komentári, „táto časť končí po niekoľkonásobnom opakovaní „daruj pokoj“ v *piano*, v odovzdaní sa. Nie v smútku, ale v nádeji.“

7. Communio

V tejto časti môžem vyzdvihnúť textovú aj obsahovú časť a zároveň komentár Milana Kolenu, ktorý veľmi správne vníma poňatie textu „Bože, do tvojich rúk porúčam svojho Ducha“ a „Svetlo večné nech svieti zosnulým“, kde je vyzdvihnutá nádej, že život smrťou nekončí. Tenorové sólo pôsobí, ako píše autor, veľmi vrúcne, láskavo, prihovára sa vlastne všetkým tým, ktorí zomreli aj ktorí ešte žijú a hovorí o nádeji, ktorá súvisí s druhým príchodom Ježiša, že putujeme za svetlom, ktoré sa odráža aj v záverečnom zbore „Odpčinutie večné“ v žiarivej tónine A-dur, ktorá uzatvára toto dielo.

Na záver môžem skonštatovať, že Milanovi Kolenovi sa podarilo svojou interpretáciou vyjadriť zvukové stvárnenie, kde slovo v spojení s hudbou malo výpovednú hodnotu, môže osloviť poslucháča skutočne do hĺbky srdca, čo je v podstate typické pre autora Pavla Kršku, ktorý má silný vnútorný vzťah k textu, k liturgii, k samotnému prežívaniu obsahu. Jeho hudba je teda autentická, vychádzajúca z vnútra jeho osobnosti a spirituálne veľmi bohatá, ako píše aj Milan Kolena vo svojom komentári. Dirigentovi sa podarilo správne voliť registráciu organu, artikuláciu, optimálne voliť dynamiku, používanie pedálu a celkové frázovanie. Rada by som aj vyzdvihla kvalitnú interpretáciu organovej hry Márie Kolenovej.

V Bratislave 18. februára 2014

prof. MgA. Blanka Juhaňáková, ArtD.